

Aftenposten

Tirsdag 23. april 1996

ANKLAGES FOR SVIK: Harde anklager mot patriark Aleksej II, som her overrekker president Boris Jeltsin et seremonielt påskeegg under årets påskefeiring i Moskva. Foto: SCANFOTO/EPA

Alvorlig anklage mot russisk-ortodoks patriark:

KGB sikret karrièren

Dagens patriark i den russisk-ortodokse kirke, Aleksej II, gjorde lynrask karrière ved å angi kirkekolleger til KGB, skriver Dagens Nyheter.

Aftenpostens korrespondent
ELISABETH HOLTE

Stockholm

Allerede som 29-årig prest ble Aleksej Ridiger i 1958 vervet av det sovjetiske hemmelige politi KGBs estiske avdeling. Og under agentnavnet Drozdov (Svarttrosten) gjorde han KGB så store tjenester at han tre år senere ble utnevnt til Tallinns og Estlands biskop. Det nevder Dagens Nyheter, som har fått tilgang til dokumenter i riksarkivet i Tallinn.

Patriarken Aleksej II er i dag overhode for hele den russisk-ortodokse kirke og overrakte f.eks. president Boris Jeltsin et seremonielt påskeegg under årets påskefeiring i Den kristne frelsers katedral i Moskva. Han var også tilstede med kirkens velsignelse da Jeltsin nylig undertegnet sin omstridte unionsavtale med Hviterussland.

Opplysningene om patriarken er kommet for en dag i forbindelse med kampanjen i Estland om at KGB-agenter og angivere som meldte seg frivillig til det estiske sikkerhetspoliti (Kapo) innen 1. april i år, skulle slippe å få sine navn offentliggjort. Derimot skal navnene på folk man vet var agenter,

men som selv ikke har meldt seg, offentliggjøres i avisen Riigi Teataja (Statens Nyheter).

Det regnes at rundt 50 000 estere arbeidet for KGB og dets forgjenger NKVD. Mange av dem er naturlig nok døde, men langt flere er i live enn de rundt tusen personer som hadde meldt seg selv før fristen gikk ut. Da unge Aleksej Ridiger ble vervet som agent i 1958, hadde han ifølge KGBs 4. avdeling i Tallinn vist seg som en lovende rekrutt ved at han allerede hadde angitt flere av sine kolleger i den ortodokse kirken i Estland, skriver Dagens Nyheter. Det eneste som behøvdes for at han i fremtiden skulle kunne egne seg som biskop av Tallinn og Estland var en viss skoloring i KGBs arbeidsmetoder og bedre tyskkunnskaper, het det i den 4. KGB-avdelingens årsrapport for 1958.

Erkebiskop i 1964

Etter at Ridiger i 1961 ble utnevnt til biskop i Tallinn og Estland, fortsatte han sin raske karrière via en teologisk doktorgrad til å bli erkebiskop i 1964, metropolitt i Sovjet-Estland i 1967 og metropolitt i Leningrad og Novgorod i 1986. I 1990 nådde han toppen av sin kirkelige karrièrestige da han ble overhode for den hele den russisk-ortodokse kirke og patriark av Moskva - samme posisjon som paven har i den katolske kirke.

Av den 140 siders innbundne årsrapporten med overskriften «Toppheumulig» fremgår det klart at man la spesiell vekt på arbeidet

blant ungdommen og i kirken. Blant annet hadde en spesialavdeling på syv-åtte KGB-offiserer som heltidsoppgave å infiltrere kirken og holde oversikt over forholdene der. Ifølge rapporten hadde KGB i 1959 125 agenter blant prestene i den russisk-ortodokse kirke i Estland, skriver Dagens Nyheter. Journalist Mert Kubu, som selv har estisk bakgrunn og et stort kontaktnett i de baltiske land.

Agent Svarttrostens sivile navn står ikke spesielt nevnt i dokumentene i riksarkivet i Tallinn, men så mange fakta om ham og hans karrière stemmer at det ifølge estiske eksperter ikke kan dreie seg om andre enn ham. Det gjelder bl.a. hans fødselsår, hvor han arbeidet, hvem han anga og hvilke stillinger han etterhvert ble utnevnt til. Ifølge ekspertene er det heller ingen tvil om at dokumentet er ekte.

Avsløringene om Aleksej II kommer samtidig med at striden pågår om kontrollen over kirken i Estland. Den estiske regjering godkjente nylig den gamle ortodokse estiske kirke, som siden den annen verdenskrig har levet i eksil, som landets legitime kirke. Den har nå bedt om å bli underlagt patriarken i Konstantinopel. Dermed mister den russisk-ortodokse kirken, som er underlagt patriarken Aleksej II i Moskva, kontrollen over den estiske kirke, og reaksjonene har ikke uteblitt. Kirkestriden sees som et siste forsøk fra Moskvass side på å beholde et fotfeste i Estland nå da de russiske militære i landet har måttet reise hjem.